

# REPRESENTACIÓN

## Ramon Vargas Machuca

Demokrazia: erabaki kolektiboak hartzeko prozesua.

Demokraziaren balioa

Platonen argudioa odo indartuza da, nola egin aurre?

- Demokraziaren justifikazio bi mota
  - Instrumentala; soilik sistema honen emaitzak kontuan hartzen dira: Prozesua: **ordezkaritza-deliberazioa-erabakia (+hiritarren parte-hartzea mailaren arabera: honi dagokionez demokrazia zuzena eta ordezkatzaillearen arteko desberdintasuna antzeman daiteke)**
  - Berezkoa (instrinsekoa): demokraziaren balio ez da soilik instrumentala, demokrazia berez baliotsua da.

**Demokraziaren nukleoak: askatasuna eta berdintasuna**

ORDEZKARITZA	DELIBERAZIOA	ERABAKIA
--------------	--------------	----------

1. Hiritarren parte hartzen altua eta aktiboa (hiritarrak)
  - Ordezkarien presentzia eskasa
  - Gai politikoen inguruko deliberazio (zuzena)
  - Gai politikoen inguruko erabakia (zuzena)
2. Eskasa eta pasiboa
  - Ordezkarien garrantzi handia
  - Zeharkako deliberazioa
    - Ordezkariek (politikariek egiten dute)
  - Zeharkako erabakia
    - Alderdiak erabakitze dituzte gaiak, arazoak, agenda politikoa...
    - Hiritarrak alderdiak hautatzera mugatzen dira.

Ondorioa: hiritarrek ez dute deliberatzen, ez dute erabakitzen; ordezkariak hautatzen dituzten soilik.

**Egungo demokraziak ordezkaritza behar dute?**

- Aukeratzen ditugun ordezkariak benetan ordezkatzeko gaituzte? Ondo ordezkatzeko gaituzte?
  - Hala ez balitz kontrolatzeko moduren bat al dugu?

**Administratzaileen boterea: Gobernu-sistema orok administratzaileak behar ditu, programa politiko bat burutzeko. Kontua hauei zenabat botere emango diegun izango litzateke**

- Demokrazia ez den sistema: botere osoa
- Demokrazia ordezkatzaillea: botere betearazle eta legegilea
- Demokrazia zuzena: soilik botere betearazlea; botere legegilea herriaren eskutan da

Ikusi bezala, demokrazia mota guztietan botere betearazlea administrazioaren eskutan dagoela ikus dezakegu.

## ***Naturaleza y alcance de la representación política en democracia***

### ***Un gobierno representativo***

Representar-irudikatu/ ordezkatu: ez dagoen hura presente egin

1. Norbait edo zerbait beste norbaiten edo zerbaiten ordezkari jarri
2. Ordezkari
3. Erakunde edo pertsona baten izenean beste erakunde batean edo toki batean aritu.

Premia soziala da ordezkariak

Ordezkaria eta ordezkariaren arteko harreman bat inplikatu du: Zer nolako harremana? (ikuskerak desberdinak ditugu) 148

- Ordezkariak nolabaiteko independentzia izan behar du ordezkariaren
- Ordezkariak nolabaiteko antzekotasuna edo hurbiltasuna izan behar du ordezkariaren

Ordezkariak duen papera demokrazia batean. posibilitatu, ahalbidetu hiritarren eragina erabaki publikoen prozesuetan: Honetarako bertute batzuk beharrezkoak dira: independentzia, sentsibilitatea, etantuzkizuna...

### ***Dificultades y contradicciones***

- Ordezkariak premia soziala bada ere, funtsean demokrazia eta ordezkariak kontzeptuak ez dira sobera ondo moldatzen
  - Denon gobernuak alde batetik, eta gutxi batzuen gobernuak bestetik uztartzea ez da lan erraza. 152
- Ordezkariak politikoaren prozesua kate bat bezala irudikatzen du:
  - Hiritarren nahiak eta lehentasunak - botoen gehikieta - gobernuaren osaketa - politika publikoen exekuzioa - ordezkariaren iritzia egindako politikari buruz.
- Katearen sistemak ez du ondo funtzionatu (behintzat gurea) “que no, que no, que no nos representan”

## ***La preeminencia de la democracia representativa***

### ***Las reservas frente a la representación***

Demokrazia ordezkariak zuzena baino hobea da:

- **Faktikoki:** posible den bakarra da. Are gehiago, demokrazia zuzena ez da inoiz existitu: Atenasko demokrazia zuzena izan al zen? Behar bada prozedura zuzena zela esan dezakegu, asanblean gai politikoak eztabaidatu eta erabakiak hartzen baitzituzten. Hala ere, Atenaseko demokrazia oso murriztua zela kontuan hartu behar da, hiritarrek aita atenastarra zeukaten gizon helduak soilik baitziren.

- **Moralki;** demokrazia ordezkatzaila ez da atzera pauso bat, aurrera baizik.
  - Eskubide politikoaren unibertsalizazioaren (sufragio unibertsalaren) emaitza da.
  - Demokrazia zuzena ez bezala, demokrazia ordezkatzailak erantzukizuna sustatzen du, deliberazio publikoa bultzatzen du eta aniztasuna eta gutxiengoak errepresentatzen ditu.

Demokrazia zuzena: progresisten (ezkerreko) aurreiritzia al da? Batzarraren kontzeptua oso idealizatua dagoela esan daiteke (?)

### ***Las instituciones de la democracia representativa***

Demokrazia bateko ordezkartzaren kalitatea bere erakundearen eta bere funtzionamenduan oinarritzen da batez ere.

- **Legebiltzarra** (parlamentua):

Demokraziaren toki sinbolikoa dela esan daiteke, han herriaren subiranotasuna kokatzen da. Honetan, hiritarren ordezkariak biltzen dira. Zeregin nagusiak: hiritarrak ordezkatu, deliberatu eta legistatu, gobernuaren ekintzak kontrolatu.

Sufragio unibertsala ezartzen hasi zenean, gai hauek garrantzia hartzen hasi ziren: “nortzuk” erabaki zezaketen eta “nola” aukeratu ordezkariak. Hau da, alderdi politikoek eta hauteskunde-sistemek gero eta garrantzi gehiago hartu zuten.

- **Sistema elektorala:**

Botoen eta sistema elektoralaren arabera izendatzen dira ordezkari politikoak. Funtzio nagusia: pluralismo sozila ahalik eta hobekien islatzea. Hau da, boto bakoitzaren garrantzia berdina bermatzea funtsezkoa da. Hala ere, hauteskunde prozeduretan proportzioa ez da beti modu berdinean kontuan hartzen: “pertsona bat boto bat” ala sistema proportzionalak?

- **Alderdi politikoak:**

Bizitza politikoaren benetako protagonistak direla dio. XVIII eta XIX. mendeetan oso lan garrantzitsua egin zuten: sozializazio politikoaren eragile nagusiak izan ziren. Gaur, ordea, botere guztia metatu dute: “partitokrazia” delakoan. Demokrazia: politikariaren demokrazia bilakatuko litzateke.

Azken hauek arauak erabakitzen dituzte, hauteskunde-sistema kudeatzen dute (eta beraz parlamentua kontrolatzen dute): Herri-kontuen epaitegia ere kontrolpean daukate. Honekin Montesquieu hil egin dela esango genuke (bere planteamendua, botere banaketaren proposamena guztiz suntsituta gelditzen da). Era berean, erakunde oso hierarkikoak dira, oso oligarkikoak eta txikiak. Gainera, politikoak profesionalak direla esan daiteke, haien kezka nagusia eta obsesioa botoa lortzea dena. Horretarako, pertsonen benetako arazoetatik gero eta urrunago daude (desideologizazioa)

Bestalde, esparru publikoaren okupazio mediatikoa aipatzekoa da- Hedabideek kontrolatzen dute agenda politikoa eta alderdi politikoak haien esanetan daude, politika

telesail huts bilakatuz. Hauek, merkatuen produktuen antzera jokatzen dute. Erakunde politikoak (publikoak) izan arren, enpresa pribatuak balira bezala funtzionatzen dute, etekin eta botere politikoaz baliatuz.

Gauzak horrela, Demokrazia ordezkatzailan alderdiak beharrezkoak dira. Beraz, alderdien erreforma beharrezkoa da: baina nola? Espainiako bipartidismoa...

**Demokrazia: erabaki kolektiboak hartzeko prozesua: ORDEZKARITZA, DELIBERAZIO ETA ETABAKIA.**

### **Deliberazioa**

- Deliberatu: arazo baten aldeko eta kontrako puntuak arretaz aztertu, erabakia hartu baino lehen.
- Erabakiak hartzeko prozesua, eztabaida publiko batean oinarritua dagoena. Ezinbesteko bi faktore honako hau modu zuzenean eman dadin: arrazionaltasuna eta inpartzialtasuna
- Batzuen ustez, demokraziaren benetako ezaugarria da (demokrazia deliberativa)
- Deliberazioaren defentsan:
  - Gizabanakoaren autonomia adierazten du
  - Pertsonen ahalmenak garatzen ditu
  - Erabakiak zilegiak egiten ditu
  - Kontsentzoa bultzatzen du
  - Jenderen parte hartzea bultzatu
- **Deliberazioaren mugak:**
  - Jakintsuak hautatzeko arazoa agerikoa da, hori dela eta, Nola identifika daitezke hoberenak, politikan aritzeko prestatuenak zein interes orokorraren alde egiten dutenak?
  - Deliberazioak denboran lutzatzeko joera duela aipatu behar da (ezin da etengabeko zerbait izan)
  - Guztuen adostaduna bilatzea oso zaila da
  - Normalean deliberazio batean parte hartzen dutenek ez dute informazio osoa gai horren inguruan
  - Manipulazioa: srgudioen erabilera estrategikoa
  - Zer da politika? arrazoiak edo interesak? Egiaren bilaketa edo boterearen bilaketa?
  - Deliberazioaren paradoxa
    - Ez du zentzurik hezkuntzarik gabeko gizarte batean, gizarte analfabeto batean, ezta gizarte oso jakintsu edo oso hezi batean ere.
    - Demokrazia hutsa edo purua ez da existitzen

### **Negoziatu**

- Negocio: “nec otium”, aisirik ez
- Merkataritza esparrutik dator
- Elementu inportanteak: indarra, boterea, mehatxua, sariak edo promesak (negoiazio batean ez da eztabaidatzen nor daukan arrazoia, eta behar bada ez du inporta).
- Pribatua da.

Demokrazia batean (eta gure bizitzan): DELIBERATU + NEGOZIATU= ERABAKI (BOZKATU)

### **Erabakia**

- Zatitu, moztu, eztabaida bukatzen duela dena esan daiteke.
- Erabaki indibidualak (pribatuak eta sekretuak izan daitezke) eta erabaki kolektiboak (demokrazian inportanteak).
- Erabakitze modu asko, baina demokrazia batean honako hauek dira ohikoenak:
  - Adostasun baten bidez (por consenso)
  - Bozketa baten bidez (por votación)
    - Prozesu historikoa: adostasunetik bozketara
- **Erabakia botoen bidez:**
  - Bozketa orok arau bat behar du erabakia aplikatzeko, erabakia operatiboa egiteko hain zuzen ere.
    - Gehiengo absolutua: erdia baino gehiago edo erdia gehi bat
    - Gehiengo sinplea edo erlatiboa: boto gehien duena
    - Gehiengo handitua edo kualifikatu: bi heren, hiru bostenak (zilegia al da, “Derecho de veto”)
    - Unanimitatea (aho batez)
- **Kasu honetan, gehiengo absolutua demokratikoena eta hobe dena esan daiteke. Hala ere, gehiengo batek hartutako erabaki batek ez du zertan demokratikoa izan behar.**
  - Eraginkorragoa da: unanimitateek edo gehiengo kualifikatuek erabakiak hartzeko prozesua zaildu edo oztopatzen dute. Bidezkoagoa da unanimitateek edo gehiengo kualifikatuek gutxiengoari “derecho de veto” ematea. Hau da, azken finean gutxiengoak erabakitzen du. (lio)
- **Gehiengoaren anbiguotasuna:**
  - **“Korpus elektorala”:** Nork izan behar du (edo ez du izan behar) bozkatzeko eskubidea? Etorrinak? 18 urtekoak edo gazteagoak?
  - Nola interpretatu abstentzioa? Bozka isila? Pasotismoa?
  - Hauteskunde prozedurak: sistema proportzionalak edo “persona bat boto bat”?

- Interesak, desioak, nola neurtu?
- Ospetsu zein aberatsek hauteskundeetara aurkeztea zilegi edo demokratikoa al da? Ez al dituzte irabazteko baliabide gehio? Atenastarrek, aristokraziari aurre egiteko, bozkare metodoa erabiltzen zuten, hiritar guztiei politikan modu zuzenean parte hartzea ahalbidetzen ziena.

**Demokrazia eta ordezkariak: Egungo demokraziek ordezkariak behar dituzte?**

**Aukeratzan ditugun ordezkariak benetan ordezkatzan gaituzte? Ondo ordezkatzan gaituzte?**

- Rousseau: Demokrazia ordezkatzaillearen aurka agertzen da, demokrazia zuzena sutsuki aldarrikatuz. Herriak ontzat ematen ez duen legea ez baita legea. Librea den momentu bakarra: hauteskunde egunean, erabakiak hartzeko momentuan. Hala ere, behin botoa utzita esklabo eta menpeko bilakatzen da.